
Fülöp Lajos

MÚZEUM ÉS KÖZMŰVELŐDÉS

Megalakulása (946) óta múzeumunk nemcsak a sajátos intézményi feladatait látta el (a gyűjtemények gyarapítása, tudományos kutatás, régészeti feltárás, nyilvántartás, állagmegőrzés, műtárgyvédelem, kiállítás-rendezés, szakdolgozatok publikálása), hanem igyekezett tevékenyen kivenni részét a különféle kulturális rendezvények szervezésében és kivitelezésében is. A korabeli sajtó általában beszámolt a fontosabb megnyilvánulásokról, és a múzeum első évkönyve (1974) nagyjából össze is foglalta az első évtizedek kulturális krónikáját, de azóta átfogó áttekintés az elmúlt három évtizedről még nem készült. A sorok írója a múzeum igazgatójaként egyik szervezője és kivitelezője volt azoknak a kulturális rendezvényeknek, amelyek évről évre folyamatosan gyarapították a kisváros közművelődési életét, s amelyek felvállalása kezdeményezőkézséget és kitartó melléállást követelt az egész munkaközösség részéről. Így sikerült biztosítani az állandó kapcsolatot Székelykeresztúr és vidéke közönségével, és erre a hagyományos formák mellé (alap- és időszakos kiállítások megnyitása, tárlatvezetés, a gyűjtemények népszerűsítése stb.) új lehetőségeket kerestünk. E kiállításokat folyamatosan látogatták ugyan, de ezek frissítése számos, főleg anyagi nehézségbe ütközött, hiszen a tárgyi emléktárgyak bemutatása minden esetben sajátos kiállítási feltételeket követelt meg (megfelelő felület, tárlók, világítás, feliratozás). A központi épület (a volt kaszinó és fűszerüzlet) a gyarapodó gyűjtemények miatt csak szerény kiállítási felülettel rendelkezett, ennek nagy részét lefoglalta az állandó (néprajzi) kiállítás, egyéb rendezvények szervezésére csak egy kisebb terem maradt szabadon évtizedeken át. Ez volt a székhelye a bensőséges találkozóknak, amelyek már az ötvenes évek közepétől sok barátot szereztek a múzeumnak (könyvbemutató, tudományos-népszerűsítő

előadássorozat, szavalóest, kamarakonzert, dalest). Ezek felújítása került napirendre dr. Molnár István nyugdíjba vonulása után (1977) a fenti szempontok mellett azért is, mert a város többi közművelődési intézménye állandó székhely- és teremhiánnyal küszködött.

Azonban már a hetvenes évek közepén nyilvánvalóvá vált, hogy helyszűke miatt a múzeum sem lehet gazdája az egyre népszerűbbé váló rendezvényeknek, ezért szükségessé vált egy olyan terem kialakítása, amely alkalmas nagyobb lélekszámú közönség befogadására is.

Az 1980-ban elkezdett és az 1983-as évben befejezett bővítési munkálatok során két olyan kiállítótermet sikerült kialakítani, amelyek már megfelelték az igényeknek, és mind a mai napig helyet biztosítanak rendezvényeinknek. Egyben megoldódott a termék központi fűtése, korábban ugyanis fával tüzeltek a múzeum kiállítótermeiben is.

Különös gondot fordítottunk arra, hogy a diktatúra sötét éveiben, az egyre nehezedő politikai nyomás ellenére a múzeum ne veszítse el korábban kivívott tekintélyét, és az egyre szaporodó akadályok dacára megőrizze értékmentő és tudatformáló szerepét. Nem volt könnyű a tájmúzeum jelleg megőrzése, sem pedig a nemzetiségi intézmény szellemi színvonalának erősítése, emelése.

A 70-es és 80-as évek kultúrpolitikája azonban megnehezítette e terv maradéktalan megvalósítását. A Megéneklünk, Románia országos fesztivál irányelvei napi politikai rendezvények szervezésére kötelezték a múzeumokat (a pártpolitika népszerűsítése, hazafias nevelés, a kontinuitás elméletének bizonyítása, a pártfőtitkár dicsőítése, az „aranykor-szak eredményeinek” bemutatása), mindez sok főlősleges és gyakran értelmetlen munkával terhelte

a múzeum kisszámú (7-8 fő) munkaközösségét és egyben folyamatosan apasztotta az évről évre zsugorodó költségvetést. Tömeges olyan, múzeumon kívüli munkát kellett felvállalni, ami csak az intézmény túlélését szolgálta, de a szakmai gyarapodását nem.

A legrangosabb, és egyben a legtöbb látogatót vonzó időszakos rendezvényeink sorában a képzőművészeti kiállítások kerültek az első helyre, jóllehet Székelykeresztúr sohasem tartozott a kiemelkedő képzőművészeti központok közé. A helyiek mellett neves erdélyi képzőművészek állítottak ki, és a megnyitón nemcsak a művész bemutatására került sor, hanem egyben felléptek a helyi műkedvelők is, és már a kezdetén hagyományossá vált, hogy a kiállító egy munkáját a múzeum képtárának ajánlja fel. Ugyanakkor egy másik alkotását a közönségnek adományozta, amelyet a szerencsés tárlatlátogató sorsolással nyerhetett meg. Számos festmény, szobor, művészfotó lelt gazdára Székelykeresztúron, a gyűjtők a kiállító teremben vásárolhatták meg az eladásra szánt képzőművészeti alkotásokat.

Tanulságos szemügyre venni a kiállítók névsorát (a teljesség kedvéért minden időszaki kiállítás szerepel).

1978: Sándor Dénes (ötvös), Misky Mihály – Ughy István (gombarajzok, preparátumok), Festett bútorok a múzeum gyűjteményéből, Sütő Rozália (grafika), 2050 éves az első dák állam (fotódokumentáció).

1979: Ughy István: Unitárius tanárok és tanítványok arcképcsarnoka, állandó kiállítás az unitárius gimnáziumban (grafika), Sütő Petre Rozália (grafika), Bányavirágok (geológia, Csíkszeredai Múzeum), Orbán Balázs: Székelyföld képekben (fotó), Demeter Domokos szobrai (kő, agyag).

1980: Székelykeresztúri műkedvelők tárlata, Gámentzy Zoltán – Tőkés József (akvarell, miniatűr csontfaragás), Ujj Márton (akvarell), Rugonfalvi Múzeumház megnyitása (a román televízió magyar adásával közösen szervezett Kalácsa-rendezvény).

1981: A kiállítások az építkezés miatt elmaradtak.

1982: Demeter István (faszobrok, a gimnázium dísztermében), a helyi Művészeti Népiskola

fafaragó osztályának év végi kiállítása, szakirányító: Ráduly Dénes asztalos, fafaragó mester, Nagy Imre (fametszet), az Ipó László Képtár megnyitása (30 olajfestmény, ebből 26 adomány), Kis László (olajképek).

1983: Varga Júlia (olajkép), Kohl István – Ughy István: Vidékünk állatvilága (természetrajz), Képtár megnyitása (adomány, közel 200 képzőművészeti alkotás), N. Lőrinczi Erzsébet (miniatúra), Baász Imre (grafika), Márkos András (szobor, grafika, a művész hagyatékából).

1984: 125 éve egyesült Havasalföld és Moldova (fotódokumentáció), Demeter István (szobor), Szécsi András (olajkép), László Zsuzsa (olajkép), Kis Károly – Hermann Gyula (szobor, akvarell), Ipó László (olajkép), Bíró Gábor (fotó).

1985: Maszelka János (olajkép, pasztell), Nagy Péter (olajkép, akvarell, pasztell), Grafikai tárlat a múzeum gyűjteményéből, Benczédi Sándor: Utunk-széli szobrai, Lőrincz László (fotó), Vári József (fotó), Faragott bútorok (Művészeti Népiskola), Aurel Ciupe (olajkép).

1986: Ipó László (olajkép), Marosvásárhelyi Fotóklub (Bálint Zsigmond, Molnár Zoltán, Török Gáspár, Koncz János, Tamás András), Gál András (olajkép), Kolozsvári Fotóklub (Vas Géza, Técsy Péter, Farkas Lajos), Török Erzsébet – Simó Erzsébet (textil), Művészeti Népiskola (fafaragás), Focus Fotóklub (Székelykeresztúr).

1987: Gálfy-Bódi Tamás (grafika), Murvai György (fotó), Danila Zoltán (fotó), Nagy Imre (olajkép, tempera), Máthé Albert (akvarell, pasztell), Berecz István (ötvös).

1988: Zepezaner Jenő – Balla Árpád (fotó), Simon Ida (fotó), Szabó József (természetfotó), Miholcsa József (szobor), Gámentzy Zoltán (akvarell).

1989: Focus Fotóklub Székelykeresztúr, Nagy Imre (olajkép), Kákonyi Csilla (olajkép), Ipó László (olajkép), Nagy Péter (olajkép, akvarell).

1990: Nagy Imre (grafika), Molnár Dénes (grafika), Ipó László (olajkép).

1991: Elekes Gyula (tűzzománc), Nagy Imre

(olajkép), Kubanek László (olajkép), Illyés Gyula kortársai (fotó), Gagyai Katalin (makramé), Márton Árpád (olajkép), Benedek Éva (könyvkötészet), Vákár Béla (fotó, grafika), Nagy P. Zoltán (fotó), Bíró Gábor (fotó), Orbán Fülöp Irma (akvarell), Kazinczy Gábor (grafika).

1992: Nagy Vilmos (ötvös), Kubanek László (olajkép), Lukáts Mária (grafika), Székelykeresztúri ffaragók közös kiállítása, Ipó László (olajkép).

1993: Maszelka János (olajkép, pasztell), Kedei Zoltán (olajkép), Kovács Géza (olajkép, pasztell), Kubanek László (olajkép), Olajfestmények a múzeum gyűjteményéből.

1994: Kossuth Lajos emlékkiállítás (fotódokumentáció), Lukáts Mária (grafika), Györfi Sándor (Karcag, szobor), Dávid Hajnal (olajkép), Szécsi András (olajkép), Brian Johnston (Kanada, fotó).

1995: Kubanek László (olajkép), Palló Imre Zene- és Képzőművészeti Szaklíceum diákjainak gyűjteményes kiállítása, Grafikai tárlat a múzeum gyűjteményéből.

1996: Nagy Péter (olajkép, akvarell, pasztell), Sófalvi Jenő (olajkép), Ősrégészeti és várostörténeti kiállítás a múzeum alapításának 50. évfordulója tiszteletére.

1997: Balázs Imre (olajkép), Hunyadi Mária (textil), Gy. Szabó Béla (grafika), Váradi Péter Pál (fotó), Ipó László (olajkép), Léstyán Ferenc: Megszentelt kövek (fotó).

1998: Tárlat a múzeum olajfestményeiből, Ozsváth Pál (fotó), Máthé Albert (fotó), Maszelka János (olajkép), Kalló László (akvarell), Kubanek László – Bálint Gyula – Berszán Zsolt (olajkép, grafika, design), Nagy Péter (olajkép, akvarell, pasztell).

1999: Petőfi Sándor élete (fotó, Irodalmi Múzeum), Ipó László (olajkép), Maszelka János (olajkép), Tavasz Noémi (grafika, Petőfi Sándor emlékére), Bálint Csaba (kerámia).

2000: Székelyudvarhelyi Fotóklub (Farkas M. Csaba, Lőrincz Csaba, Demeter Zsolt, Fekete Réka, Csíki Attila), Halmágyi Csaba (olajkép), Siklódy Ferenc (rézmetszet), Máthé Albert (fotó), Szakál Zoltán (olajkép, pasztell), Szakál Gizella (varrottasok), Váradi Péter Pál (fotó).

2001: Ipó László (olajkép), Nagy Péter (olaj-

kép, akvarell), Nagy György (grafika), Mátyás József (grafika, (olajkép), Sófalvi Jenő (olajkép), Árus Tünde – Kokán Livia (olajkép, szobor), Halmágyi Csaba (olajkép), Palló Imre Szakközépiskola végzős diákjainak csoportos kiállítása.

2002: Kubanek László (grafika), Sebestyén Róbert (olajkép, szobor), Maszelka János (olajkép, pasztell), Nagy Vilmos (ötvös), Ipó László (olajkép), Nagy Imre (olajkép), Gergely Klára (szobor).

2003: Máthé Albert – Kovács László (fotó), Dimény András – Vetró Bodoni András (olajkép, grafika), P. Dávid Tünde (fotó), Ipó László (olajkép), Maszelka János (olajkép, pasztell), Nagy Péter (olajkép, akvarell, pasztell).

2004: Borszéki fotótábor válogatott anyaga (80 fotó), Palló Imre Szakközépiskola tanulóinak kiállítása, Judith Campbell (Egyesült Államok) – Luka Klára (textil), Halmágyi Csaba (olajkép), Vári József (fotó), Török-Bíró Erzsébet (pasztell, textil), Ipó László (olajkép), Bem József (fotódokumentáció, Dunakeszi Lengyel Önkormányzat), Csomortáni Gál László (festett szobrok), Wagner Péter (Budapest, fotó).

2005: Ipó László (olajkép), Petőfi Sándor emlékszoba megnyitása a Gyárfás kúriában (fotódokumentáció), Bem József élete (fotódokumentáció, Dunakeszi Lengyel Önkormányzat), Szőcs Attila (grafika), Orbán Balázs szemével a Gagy mentén (művészfotók a Gagy menti fotótábor anyagából), Sata Attila (fafaragás), Nagy Péter (olajkép, akvarell, pasztell), Sz. Kovács Géza (olajkép), Palló Imre Szakközépiskola tanulóinak gyűjteményes tárlata, Zsindelyország (a varsági fotótábor anyagából, művészfotó).

2006: László Károly (kerámia), Ipó László (olajkép), Hatvani Sándor: Vármegyeházák az ezredfordulón (fotódokumentáció), Kalló László (akvarell, pasztell), Kóbori László (akvarell, kréta), Szécsi Emília (olajkép), az Egri Dobó István Múzeum akvarellgyűjteménye, Hermann Gyula – Kádár Dombi Péter (akvarell, kisplasztika), Vadásztrófeák (Székelykeresztúri Hubertus Vadásztársaság), Sárosi Csaba (grafika).

2007: Ipó László (olajkép), Magyarok az

olimpiai játékokon (Budapesti Sporttörténeti Múzeum, fotó), Czire Alpár (művészfotó), Keresztény hitünk képekben (művészfotó), Gyermekrajzok (a városi kisiskolások rajzversenye, a Vox Rádióval közösen), Restaurált és tisztított fegyverek (a Csíki Székely Múzeum gyűjteményéből), Sipos László (olajkép), Descriptio Transsylvaniae (Régi térképek Tamás Sándor országgyűlési képviselő gyűjteményéből), Pécsi L. Dániel: Címerek, zászlók (grafika).

2008: Ipó László (olajkép), Demeter István (szobor), Térbe zárt pillanat – epizódok a sztereófényképezés történetéből (Magyar Nemzeti Múzeum), Nagy Béla (fotó), Nagy Péter (olajkép, pasztell, akvarell), Sz. Kovács Géza (olajkép), Hermann Gyula – Kádár Dombi Péter (akvarell, olajkép, kisplasztika).

Múzeumunk képzőművészeti és fényképgyűjteményeiből (Nagy Béla hagyatéka) néhány esetben máshol is rendeztünk kiállításokat (Székelyudvarhely, a testvérvárosok: Karcag, Rákoscaba, Dunakeszi, Pesterzsébet, Rákoskeresztúr), ezek sorából kiemelkedett az Élet a székely házban című néprajzi vándorkiállítás, amelyet 1990–1992 között összesen nyolc magyarországi városban mutattunk be: Keszthely, Ajka, Székesfehérvár, Kőszeg, Kaposvár, Csurgó, Budapest (Néprajzi Múzeum). A több mint 500 tárgyat magába foglaló gyűjtemény a kecseti (1853) és a tarcsafalvi (1780) tájházak teljes berendezését foglalta magába (bútorok, cserepesek, kerámia, textília, eszközök), ugyanakkor a keresztúri szitaszövés és a kőrispataki szalmafonás eszközeivel is megismerkedhettek a magyarországi látogatók. Megjegyzendő, hogy Székelykeresztúr az 1989-es változások után a legelsőként vállalkozott arra, hogy önerőből a székely népművészet emlékeiből rendezzen kiállítást Magyarországon.

2005-ben a múzeum munkatársainak közreműködésével nyílt meg Márton Áron püspök emlékszobája a gyulafehérvári székesegyházban.

Állandó feladatának tekintette a munkaközösség a tudományos kutatások, régészeti feltárások eredményeinek népszerűsítését, tájékoztatott a gyűjtemények gyarapításáról, megemlékezéseket szervezett a jeles évfordulókon, amelyeken a mú-

zeumbarátok népes tábora vett részt. Ezek közé tartozott a település első írásos említésének 650. évfordulójára szervezett ünnepségsorozat (1982), a képtár megnyitása (1983), a Kriza János Néprajzi Társaság kihelyezett ülészak (Tárgyi együttesek, 1991), dr. Molnár István díszpolgárrá avatása (1995), a múzeum alapításának 50. évfordulójára rendezett ülészak (1996), a múzeum névadó ünnepsége (1997. július 19-én vette fel az alapító Molnár István nevét), dr. Molnár István bronz mellszobrának leleplezése (Györfi Sándor karcagi szobrászművész alkotása, 2008. augusztus 7.).

A tudományos előadások szervezésében a Korunk szerkesztősége sietett segítségünkre, ezért e színvonalas találkozót a Korunk Népi Egyetem keretében bonyolítottuk le. Különösen Veress Zoltán és Herédi Gusztáv szerkesztők támogatták kezdeményezésünket, és bár a folytonosságot nem sikerült mindig biztosítani, az elmúlt három évtized alatt az előadók tucatjai látogattak el Keresztúrra az ország minden részéből, egyikük-másikuk több alkalommal is, és hadd álljon itt azok neve, akik a kiszállás nehézségeit vállalva mindig szívesen válaszoltak meghívásunkra: Egyed Ákos történész, id. Hermann Gusztáv irodalom szakos tanár, Toró Tibor fizikus, Imreh István történész, Benkő Samu történész, dr. Vofkori László földrajz szakos tanár, szakíró, Tófalvi Zoltán néprajzkutató, történész, Keszy-Harmath Sándor közgazdasági és demográfiai szakíró, Faragó József folklórkutató, dr. Demény Lajos történész, dr. Varga Jenő László orvos, dr. Balázs Lajos folklórkutató, Papp Géza természettudományi szakíró, Papp István agrónomus, szakíró, Kohl István ornitológus, Tóth Sándor filozófus, Miklósy Sikes Csaba népművelő, újságíró, Vincze Mária közgazdász, Eigel Ernő tanár, Balási Csaba mérnök, Székely András pszichológus, Gábor Dénes ex libris gyűjtő, Máté Gábor esztéta, Mészáros József könyvtáros, Pávai István muzikológus, László Ferenc muzikológus, Bán Péter műfordító, Cs. Gyimesi Éva irodalomtörténész, Salat Levente számítástechnikai mérnök, szerkesztő, Pócs Tamás természettudós (Eger), Sebestyén Mihály történész, Király Károly politikus, Molnos Angéla egyetemi

tanár (Debrecen), dr. Hegedűs Lóránt református püspök (Budapest), Albert Dávid történész, Koszta István történész, dr. Visy Zsolt régész (Pécs). Az utóbbi időben többen már más alkalomból látogattak el Keresztúrra, nem egyszer legfrissebb könyvük bemutatóján vettek részt.

A hazai írók-költők közül sokan megfordultak a múzeumban, bár ezt a „műfajt” sem nézte jó szemmel az egykori hatalom. Ennek ellenére évente több találkozóra, könyvbemutatóra került sor, a közönség pedig érdeklődve kapcsolódott be a spontán eszmecserébe. Íme a legemlékezetesebb irodalmi esték meghívottjai: Kányádi Sándor, Fodor Sándor, Szabó Gyula, Bálint Tibor, Veress Zoltán, Veress Magda, Herédi Gusztáv, Pomogáts Béla, Kassay Miklós, Cseke Péter, Ferencz István, Lőrincz György, Kozma Mária, Bodor Pál, Ágoston Vilmos, Szávai Géza, Gelu Păteanu, Balázs F. Attila, Antal Imre, Szilágyi István, Szántai János, Beder Tibor, a Berzsenyi Társaság tagjai: Ágh István, Lázár Ervin, Kósa Csaba, Utassy József, a PEN Klub tagjai (közel 40 bel- és külföldi résztvevő Gálfalvi Zsolt szervezésében), Kristó Tibor, Ferencz Imre, a bécsi Bornemissza Társaság tagjai. Esetenként felvállaltuk a hazai magyar nyelvű napilapok és folyóiratok szerkesztőségeivel való találkozók lebonyolítását is: Hargita, Hargita Népe, Korunk, Udvarhelyi Híradó, Krónika, Székelyföld, Helikon, Látó.

Emlékezetesek maradtak azok az irodalmi összeállítások (vers, próza), amelyeket a különböző jeles évfordulókon az iskolások, műkedvelők vagy éppen a hívatások mutattak be. E célra megfelelt a nagyterem, és az ide beépített színpad. Gyakran emlékeztek a magyar klasszikusokra (Tamási Áron, Dsida Jenő, Szilágyi Domokos, Reményik Sándor, Wass Albert, József Attila, Petőfi Sándor és mások), olyan közismert előadóművészek léptek fel, mint: Boér Ferenc, Kilyén Ilka, Illyés Kinga, Kiss-Török Ildikó, Varga Vilmos, Pregitzer Fruzsina (Magyarország), Szász Zsolt, Bartha Levente.

A Székelykeresztúrhoz kötődő kiadványok, vagy a helyi szerzők köteteinek bemutatása külön színpoltot jelentett a találkozók sorában. Ekkor már több érdeklődő eljött, a kiadványokból vásárol-

tak, és a dedikálás sem maradhatott el. A legtöbb újkönyves a múzeumban mutatkozott be: Veres Ferenc, Gagyai Bíró Katalin, Vass István, Gálfalvi Gábor, Sándor-Zsigmond Ibolya, Székely Attila, Demeter István. P. Buzogány Árpád, Nagy Lajos, Szécsi Antal, Balázs Dénes, Szabó K. Attila, Váradai Péter Pál, Vofkori György, Jakab Zsigmondné Mészáros Rozália, Sente B. Levente.

Gyakran jöttek össze itt a múzeumbarátok tagjai (főleg gimnazisták), és egyben otthonra leltek az iskolai rendezvények éppúgy, mint az ifjúsági, egészségügyi, egyházi, politikai találkozók, eszmecserék, amelyek nagyszámú résztvevőt „hoztak be” a múzeumba, gyarapítva ezzel a látogatók számát. A szolgálatot általában a munkaidőn kívül kellett biztosítani, ami nem kevés többletmunkával és tördéssel járt.

A város zenei életében korábban a múzeum nem játszott különösebb szerepet. Az önálló kamarakonzert-sorozat megszervezésének gondolata először 1981-ben merült fel azon a megemlékezésen, amelyet Bartók Béla emlékére szerveztünk a gimnázium dísztermében. Id. Márkos Albert, a Kolozsvári Zeneakadémia tanára, városunk szülötte tartotta az ünnepi beszédet, Bartók műveiből Balogh Ferenc hegedűművész adott elő.

Így nem véletlen, hogy a képtár megnyitóján 1983 júliusában éppen a két Márkos fivér, Albert és András (hegedű, gordonka) szolgáltatta az ünnepi műsort, akik később felvállalták a keresztúri kamarakonzertek szervezésének minden gondját. Az időközben elkészült kiállító terem alkalmasnak bizonyult a rendezvénysorozat lebonyolítására, de mindenekelőtt egy versenyzongorára volt szükség, és az indulásnál Péterffy István nyugalmazott zene-tanár sietett a segítségünkre, egy év elteltével pedig Buzás Pál kolozsvári zongorista adta kölcsön egyik zongoráját, amelyet csak ebben az évben kért vissza.

1983. október 17-én, az évadnyitó koncerten a Ciprian Porumbescu műveiből összeállított műsorra népes hallgatóság volt kíváncsi, ekkor mutatkozott be Buzás Pál zongorán, a hegedűszólót Márkos Albert játszotta, és a hónap végén már egy Brahms-estre került sor ugyancsak Buzás tolmácsolásá-

ban, november elején pedig az udvarhelyi Hortus Musicum lépett fel. Az év végéig még két koncertre került sor, és a sikeres induláson felbuzdulva bérletes előadásorozatot hirdettünk meg, mivel a kiszálási költségeket és a tiszteletdíjat saját forrásokból kellett előteremtenünk.

Hasonló sikerrel kecsegtetett az 1984-es év, júniusig hét koncertre került sor, bemutatkozott a Musica Antiqua régizene együttes, a Pro Camera (Bányai Ildikó első hegedű, Botár Gerő második hegedű, Bányai Ildikó mélyhegedű, Török Béla gordonka), Bayer Annamária zongora és Székely László hegedű, Márkos Albert hegedű és Márkos Zsuzsa zongora, Bányai Ildikó hegedű és Buzás Pál zongora, Buzás Pál növendékei (gyerekkoncert), Húros Károly és Fülöp István Bukarestből (főiskolai hallgatók).

Az 1984-85-ös évadra már tíz előadást terveztünk, ezekből a következőkre került sor: Barabás Kásler Magda dalestje, zongorán kísérte Balla Kémenes Csilla, Kováts Sándor zongoraestje, Pro Camera, Buzás Pál – Monica Noveanu négykezes zongoraestje, Ágoston András hegedű és Márkos Zsuzsa zongora, Enescu est (Simon Edit mezzoszoprán, Ilse László Herbert gordonka, Gerda Türk zongora, Buzás Pál zongora), Fúvós trió (Szövérdi Márton első oboa, Samuilă Costea második oboa, Balogh András angolkürt), Márkos Albert hegedű és Márkos Zsuzsa zongora, Trió-est (Márkos Albert, Márkos András, Buzás Pál).

1985-86-os évad: Musica Antiqua, Kolozsvári kvartett (Predescu Dorin, Soós Levente, Ilse László Herbert, Gerda Türk), Ágoston András és Márkos Zsuzsa, Liszt emlékest (Buzás Pál), oboa trió (Szövérdi Márton, Samuilă Costea, Balogh András), Ruha István hegedű és Silló Éva zongora.

1986-87-es évad: Ruha István és Silló Éva, Pro Camera, Kolozsvári kvartett (Márkos Albert, Márkos András, László György, Buzás Pál), Ágoston András és Mocos Imre zongora, id. Márkos Albert emlékest (kilenc kolozsvári zenész részvételével), Ruha István és Silló Éva, gyermekkoncert (Buzás Pál növendékei).

1987-88-as évad: Ágoston András és Márkos

Zsuzsa, Bartók est (Székely Csaba és Nemes István hegedű), Marc Dorin nagybőgő, négykezes zongoraest (Buzás Pál, Farkas Pál), Ruha István és Silló Éva, Márkos Albert és Buzás Pál, Gheorghe Rosu (basszusszólók), Nemes István és Tompa Klára zongora.

1988-89-es évad: Buzás Pál, Sepsiszentgyörgyi Kórus, Pro Camera, Márkos Albert és Rónai Ádám zongora, Rónai István zongora és Rónai Ádám, Ruha István és Botár Katalin, Juvenalis Régizene Együttes, ifj. Márkos Albert hegedű, Ágoston András és Márkos Zsuzsa.

1989-90-es évad: Monica Noveanu és Buzás Pál négykezes zongoraestje, Ruha István és Avéd Silló Éva, Márkos Albert – Buzás Pál – Rónai Ádám, Ágoston András – Márkos Albert – Márkos Zsuzsa, Rónai István – Rónai Ádám, nagybőgő kvartett (Dorin Marc, Kostyák Botond, Lucian Ciorita, Alexandru Chiş).

1990-91-es évad: Ágoston András – Márkos Albert – Márkos Zsuzsa, Monica Noveanu – Buzás Pál, Ágoston András – Márkos Zsuzsa, Bartók est: Barabás Kásler Magda és Buzás Pál, orgona hangverseny: Csíki Csaba és klasszikus gitár: Nemes György.

1991-92-es évad: Monica Noveanu – Buzás Pál, Trió (Morgenthaler Esther, Ebelhardt Katrin Svájcból, Szekeres Sándor), kolozsvári vonósnégyes (Bartha Mátyás első hegedű – Bartha Lajos második hegedű – Szabó Kóréh István brácsa – Kostyák Botond nagybőgő), Pro Camera (Márkos Albert – Botár Gerő – Olimpiu Moldovan – Török Béla – Barabás Kásler Magda), évadzáró koncert (Barabás Kásler Magda – Ciuca Adrian – Majó Zoltán – Márkos Albert – Simon Gábor – Rónai Ádám).

1992-93-as évad: Buzás Pál – Monica Noveanu, cselló koncert: Kostyák Előd – Gavrisiu Cipriana zongora, Concordia vonósnégyes, a Palló Imre Szakközépiskola növendékei, Aulos trió: Dănuţ Mesaroş oboa – Liviu Gocan klarinét – Orlando Corabian fagott, Circle kvintett (St. Cyr au Mont D'Or – Franciaország): Vignoud Christine fuvola – Sales Francois oboa – Stimbire Nicolas klarinét – Duvernois Marc fagott – Desautels Serge kürt.

1993-94-es évad: Nemes István és tanítvá-

nyai, Buzás Pál – Monica Noveanu, Kriza Ildikó: Brahms dalok – Rónai István zongora, Bartha vonósnegyes, Ruha István – Botár Katalin, Guttman Mihály növendékei, Márkos Albert – Rónai Ádám.

1994-95-ös évad: Peltzer Ferenc klasszikus gitár, Juvenalis és Schola Cantorum, Buzás Pál – Monica Noveanu, Kájoni Consort Régizene Együttes (Barót), Hercz Péter basszbariton – Rónai István, Orza Katalin Liszt-zongoraestje, Béres Melinda hegedű – Cipriana Gavrisiu.

1995-96-os évad: Buzás Pál Bartók estje, Bartók emlékműsor: Székely Csaba – Nemes László – Orbán Zsuzsa, Bartha vonósnegyes (Bartha Máttyás, Bartha Lajos, Szabó Koréh István, Ortenszky Gyula cselló), szonáta est: Márkos Albert – Türk Herbert Gerda, Angela Albu zongora – Roman Sztorozsenko cselló, Monica Noveanu – Buzás Pál.

1996-97-es évad: Buzás Pál zongoraestje, Hercz Péter–Rónai István, Béres Melinda–Cipriana Gavrisiu, Buzás Pál – Monica Noveanu, Camerata leánykórus Székelyudvarhelyről, Smaranda Lelutiu – Cristina Tarța hegedűduó, Georgescu Maria: Kodály népdalfeldolgozások – Buzás Pál.

1997-98-as évad: Monica Noveanu – Buzás Pál, Nick Reddel klasszikus gitár (Ausztrália), Márkos Albert – Cristina Mureșan zongora, Csíky Boldizsár zongora, Cristina Tarța hegedű – Lászlóffy Réka zongora.

1998-99-es évad: Hoplea Horea zongora – Gudea Cornelia hegedű – Maties Claudia cselló, Monica Noveanu – Buzás Pál, vonósnegyes (Kozma Éva, Orbán Katalin, Barabás Boróka, Ábrahám Zsuzsa), Csíki Boldizsár zongoraestje, Gershwin dalest, ének: Mányoki Mária – Lászlóffy Réka zongora, Transsylvania Barokk Együttes (Nagy István, Majó Zoltán, Erich Türk, Florin Cirlejan), Concordia vonósnegyes (Márkos Albert, Moldovan Olimpiu, Botár Gerő, Török Béla), Hány Edit dalestje – Horváth Zoltán zongora.

1999-2000-es évad: Chopin est: Kováts Sándor zongora, Buzás Pál – Monica Noveanu, Larissa Rozembeigher zongora, Béres Melinda – Cristina Mureșan, Horváth Csáki Edit zongora, Transsylvania Barokk Együttes, Lászlóffy Réka zongora,

Péceli Zeneiskola növendékei, Kolozsvári Zeneiskola növendékei.

2000-2001-es évad: Transsylvania Barokk Együttes, Buzás Pál – Monica Noveanu, Teodora Gheorghiu ének – Lucian Gheju zongora, Csíki Boldizsár zongora, Concordia Vonósnegyes, Horváth Csáki Edit zongora, Flauto Dolce furulyaegyüttes (Majó Zoltán, Szabó Mária, Csillag Orsolya, Ana Maria Covrig), Béres Melinda – Nemes Márta zongora, Lászlóffy Réka zongora.

2001-2002-es évad. Kováts Sándor zongora, Márkos Albert – Kocsis Nagy Klára zongora, Buzás Pál – Monica Noveanu, Béres Melinda – Horváth Csáki Edit, Horváth Csaba zongora – Molnár József brácsa – Réman Tibor klarinét, Transsylvania Barokk Együttes, Flauto Dolce, gyerekkoncert (kolozsvári zeneiskolások).

2002-2003-as évad: Nagy Csiha Emese hárfaeestje, Gergely Bálint hegedű – Gyenge Ágnes zongora, Béres Melinda – Horváth József zongora, Lászlóffy Réka – Bölöni Júlia cselló.

2003-2004-es évad: Márkos Albert – Béres Melinda, Tiberius vonósnegyes (Molnár Tibor, Leitman Zsolt, Molnár József, Kozma Péter), Adriana Bera zongora, Nagy Csiha Emese hárfá.

2004-2005-ös évad: Csíky Boldizsár zongora, Rác Franciska – Starmüller Péter zongoraestje, Béres Melinda – Horváth Zoltán.

Érdeklődés hiányában a 2005-ös évtől koncertevadot nem terveztünk, e színvonalas és a vidéken is páratlan rendezvénysorozat megszűnt. Később még sor került néhány szórványos előadásra, jelenleg sincs kilátás a folytatásra, hisz a versenyzongorát is vissza kellett szolgáltatnunk tulajdonosának.

30 év rövid és korántsem teljes krónikáját saját jegyzeteim, naplóm és az évi tervek alapján állítottam össze, remélhetőleg a következő évkönyvben helyet kapnak a múzeum történetének újabb fejezetei is.

**Muzeu și educație publică
(Rezumat)**

Muzeul orășenesc de la înființare (1946) încoace, pe lângă îndeplinirea sarcinilor sale particulare, și-a luat parte din organizarea diferitelor manifestări culturale. În așa fel a reușit să țină contact cu publicul din Cristuru-Secuiesc și din zonă. Condițiile adecvate, moderne au fost create numai după lucrările de construcții din anul 1982.

Dintre manifestările diverse și semnificative organizate, cele mai frecventate au fost expozițiile periodice de artă plastică, lunar s-a prezentat câte un artist din Transilvania. Exponenții prin donațiile lor au contribuit la îmbogățirea colecției de artă abia întemeiată. Expunerile publicitare științifice au fost organizate în cadrul Universității Korunk, cu participarea cercetătorilor, profesori universitare, oameni de știință renumiți.

Concertele de cameră au avut un succes general, cu colaborarea artiștilor muzicieni clujeni, anual au fost organizate 8-10 concerte. În afară de acestea, prezentări de cărți, recitaluri, spectacole de școală și de artiști amatori au contribuit la diversitatea manifestărilor din cadrul muzeului.

**Museum and public education
(Abstract)**

Since its foundation (1946) besides its particular tasks the town museum organized different cultural programmes. In this way we succeeded to maintain the constant relation with the public of Székelykeresztúr and the villages in the surrounding. But the modern conditions for these programmes could be made after the expansion operations in 1982.

From the varied programmes the periodical art exhibitions were visited by the most people. Monthly made a Transylvanian artist his or her debut. At the same time the gifts of the exhibitors increased the newly founded art gallery of the museum. We organized the scientific lectures within the scope of the Korunk Egyetem with the presence of famous native researchers, professors and scholars.

The serial of chamber music concerts also had great popularity. In collaboration with the musicians from Kolozsvár yearly there were 8-10 performances. Besides these the book presentations, the recital nights and the performances of amateurs and pupils diversified the museum's programmes.